

Vermindering CO₂-uitstoot

Het is efficiënt en de techniek is er ook al jaren. Waarom doet de industrie dan zo weinig?

PAGINA E2-3

Industriële uitstoot kan eenvoudig omlaag

De Nederlandse industrie kan makkelijk besparen op CO₂-uitstoot. De techniek is er, maar bedrijven en handhavers zijn er onvoldoende mee bezig.

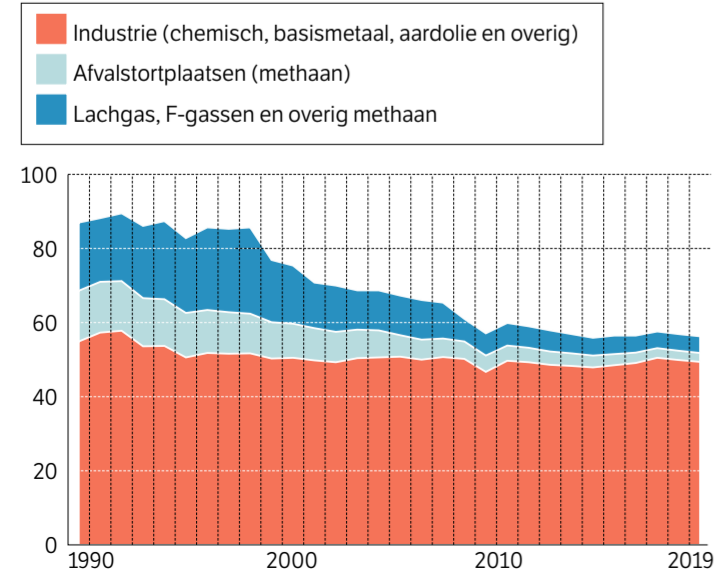

Wijk aan Zee, vlak bij Tata Steel. Het dorp had overlast van grafietregens, een gevolg van de staalproductie.

FOTO LEX VAN LESHOUT/HH

Industrie heeft grootste aandeel in uitstoot

Uitstoot broeikasgassen industrie, in megaton CO₂-equivalent

NRC 070720 / MJ / Bron: CBS

Handhaving

‘Bedrijven houden zich niet aan de wet energiebesparing’

Volgens onderzoeksbureaus Royal HaskoningDHV en PDC zijn Nederlandse bedrijven (vanaf een bepaald energieverbruik) verplicht alle energiebesparende maatregelen te nemen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. Dat ook zulke kostenefficiënte maatregelen in de industriële sector niet zijn doorgevoerd, is „niet volgens de wettelijke verplichtingen”, schrijven de ingenieursbureaus in een dinsdag verschenen rapport. Zij bevelen aan de handhaving te verbeteren. Geïnvesteed moet worden in

„kennis en de capaciteit” van de handhavers.

Ook voorzitter Gertjan Lankhorst van branchevereniging VEMW erkent dat handhaving een probleem is. „Bedrijven willen zich allemaal aan de wet houden, maar de conclusie moet helaas zijn dat de handhaving niet 100 procent is.” Volgens Lankhorst is het lastig te controleren of bepaalde technische ingrepen in fabrieken verplicht zijn.

Economische Zaken en Klimaat weerspreekt dat de fabrieken zich

Door onze redacteur
Hester van Santen

AMSTERDAM. Nederlandse fabrieken kunnen nog veel klimaatwinst boeken door energiebesparende maatregelen. Dat blijkt uit een rapport van twee ingenieursbureaus. Volgens de bureaus houden bedrijven die die maatregelen niet nemen, zich daarmee niet altijd aan de wet. Het onderzoek is medegefinancierd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK).

Door maatregelen te nemen die technisch mogelijk en rendabel zijn, kunnen fabrieken de komende jaren 3 miljoen ton CO₂ besparen. Dat is 1,6 procent van de totale uitstoot van Nederland. Het is meer dan, bijvoorbeeld, het komende decennium bespaard kan worden met elektrisch autorijden.

De industrie is van alle economische sectoren de grootste uitstoter van broeikasgas in Nederland. Bijna een derde van de landelijke uitstoot komt uit een fabriekschoorsteen. De afgelopen vijf jaar is geen enkele progressie meer geboekt bij de verlaging van die industriële uitstoot.

Toch is er nog veel laaghangend fruit te plukken in de industrie, blijkt uit het rapport van Royal HaskoningDHV en PDC. Het onderzoek is geschreven in opdracht van industriële brancheverenigingen FME en VEMW, het ministerie van EZK betaalde mee aan het project.

Bedrijven die niks doen houden zich niet altijd aan de wet, aldus rapport

De twee bureaus rekenden in een dik rapport een lijst technische maatregelen door, en kwamen tot een selectie van ingrepen die praktisch haalbaar zijn en zich binnen vijf jaar terugverdienen. Deels zijn die technieken al „behoorlijke tijd” beschikbaar, zoals aanpassing van elektromotoren. De belangrijkste typen kostenefficiënte ingrepen uit het rapport zijn optimaliseren van regeltechniek via ict, zuiniger omgaan met warmte zoals via een warmtepomp, installeren van hybride ketels die op gas én stroom werken, en vervangen van verouderde onderdelen in elektromotoren.

Het zijn ingrepen die zonder hindernissen in veel fabrieken kunnen worden toegepast, van de chemische tot de voedingsindustrie. Zulke ingrepen leiden tot vermindering van de CO₂-uitstoot in de industrie zelf, of indirect bij elektriciteitscentrales omdat de fabrieken minder stroom gebruiken.

Goedkope maatregelen

Het is niet de eerste keer dat blijkt dat fabrieken veel kunnen besparen met relatief goedkope maatregelen. In 2017 concludeerde de VEMW na uitgebreid onderzoek van consultants van McKinsey dat de Nederlandse industrie in de volgende vijf jaar 5 miljoen ton CO₂ zou kunnen besparen met „energie-efficiëntie maatregelen die dichtbij een positieve *business case* zitten”. In dat onderzoek werden deels dezelfde technische ingrepen genoemd als nu. Sindsdien is de CO₂-uitstoot echter niet gedaald.

Volgens VEMW-voorzitter Gert-

jan Lankhorst heeft de Nederlandse industrie de afgelopen vijf jaar wel degelijk CO₂-uitstoot vermeden. De industriële productie is tussen 2015 en 2019 met 8,5 procent toegenomen, terwijl de uitstoot van broeikasgas gelijk bleef.

Dat de CO₂-uitstoot niet is afgenomen, wijt hij aan meerdere factoren. Volgens de VEMW-voorzitter is een terugverdiendtijd van vijf jaar voor bedrijven met „internationale aandeelhouders” geen overtuigend argument. „Het moet concurreren met investeringen die zich sneller terugverdienen.”

Daarnaast schort het aan uitwisseling van kennis tussen fabrikanten. Dat signaleren ook de onderzoekers. „Fabrikanten wachten tot anderen door schade en schande wijs zijn geworden”, aldus Lankhorst. Volgens hem is de afgelopen jaren bezuinigd op overheidsprogramma’s voor zulke voorlichting, en is ook zijn vereniging zelf „niet hard aan de slag gegaan” met het rapport, toen in de herfst van 2017 het huidige kabinet aantrad. De sector was sindsdien meer bezig met de onderhandelingen voor het klimaatak-

koord. „Dat heeft voor bedrijven ook tot de nodige onzekerheden geleid, wat nooit gunstig is voor investeringen.”

Hoewel 3 miljoen ton CO₂-reductie niet onaanzienlijk is, was meer verwacht van het project. Vorig jaar nam ondernemersvereniging FME het initiatief tot ‘Project 6-25’: 6 miljoen ton CO₂ besparen in de industrie in 2025. „Voor meer dan 3 miljoen ton in 2025 zou

Terugverdiendtijd van vijf jaar is geen overtuigend argument, vindt branche

ik mijn hand niet in het vuur steken”, aldus Lankhorst. Daarbij komt dat een deel van die besparing niet in de industriële sector wordt bereikt, zoals het project oogde, maar in de elektriciteitsproductie.

Initiatiefnemer FME van het onderzoek reageert via een woordvoerder dat het met het doel van 6 miljoen ton CO₂ „de lat hoog [will] leggen”. Om het doel toch te halen,

vraagt de vereniging om „extra inspanning van bedrijven en de overheid”.

Financiële prikkels

De twee onderzoeksbureaus concluderen dat er onvoldoende technische opties zijn om 6 miljoen ton CO₂ te besparen, en dat het met name schort aan financiële prikkels. De Nederlandse CO₂-heffing die in 2021 ingaat, zou zo’n prikkel kunnen vormen. De hoogte van die heffing is nog niet vastgesteld, en in de studie is niet uitgerekend welk effect zo’n heffing zou hebben. Ook met een eventuele verhoging van de Europese CO₂-prijs is geen rekening gehouden.

EZK schreef in april dat vanwege het Urgenda-vonnis „bekeken [zal] worden hoe de financiering van grootschalige energiebesparingsprojecten in de industrie kan worden versneld”. Daarbij werd Project 6-25 expliciet genoemd. Concretere plannen heeft het ministerie nog niet bekendgemaakt. Wel maakte het vorige week bekend dat er vanaf september 28 miljoen euro subsidie beschikbaar komt voor CO₂-besparende systemen in de industrie.